

nedzselés, archiválás, könyvtári szolgáltatások, automatizált adatfeldolgozás, statisztika).

A tiszta típusú információs központokból alakultak ki a különböző vegyes típusú információs központok, például: *tanulmányi forrásközpontok* (learning resource centres), *jogforrásközpontok* (legal resource centres), *könyvtárak/információs központok* (library/information centres), *mikroszámítógépes információs központok* (microcomputer information centres).

Az eredményes működés előfeltétele, hogy a megalakítandó információs központ alaposan ismerje a vállalat gazdálkodásának szűk keresztmetszeit. A

nyomtatott, illetőleg elektronikus információforrások és a kapcsolódó szolgáltatások jó menedzselésével, kézben tartásával megannyi rejtett tartalék tárható fel. Az általános költségekben elért megtakarítások igazolhatják az információs központok létjogosultságát.

/LEVITAN, K. B.: On the nature and types of corporate information centres, = *Aslib Information*, 16. köt. 2. sz. 1988. p. 45–46./

(Zoltán Imre)

Nyugati folyóiratokban található meg a japán tudomány krémje?

Az amerikai folyóirat-gyűjteményeknek egyre nagyobb gondot okoz a rangos amerikai és nyugat-európai folyóiratok magas ára. Emiatt szinte lehetetlen beszerezniük a japán lapokat, amelyek iránt viszont – a japán tudomány rendkívüli gyors fejlődése következtében – növekvő érdeklődés nyilvánul meg. Milyen folyóiratokra kellene tehát előfizetni a japán kutatási eredmények javának beszerzése érdekében?

A japán tudományos közlemények kivonatai már online is hozzáférhetők, a JAPAN TECHNOLOGY ONLINE szolgáltatáson keresztül, amely a *Japanese Technical Abstracts* online változata (és a University Microfilms International, a Japanese Technical Information Service és a Dialog együttműködésének eredménye). Az STN adatbázis-hálózat Tokióban szolgáltatóközpontot hozott létre, együttműködve a Japan Information Center for Science and Technologyval. A *Nature* c. folyóirat London és Washington után Tokióban nyitotta meg harmadik nyomtató- és szerkesztőközpontját. 1986 augusztusában az amerikai kongresszus külön törvényt fogadott el a japán műszaki szakirodalommal való ellátottság javítása érdekében (*Japanese Technical Literature Act*). Ezek a fejlemények tovább növelték a folyóirat-beszerzőkre nehezedő nyomást.

A reprezentatív felmérés az 1983–1985 közötti időszakra vonatkozóan, a *Science Citation Index* testületi mutatója alapján összesen 9 japán intézmény munkatársainak publikációit vizsgálta meg. Három cég magas színvonalú termékei, ill. fejlesztési eredményei révén került be a vizsgáltak körébe (*NEC, Hitachi, Fujitsu*), három kiemelkedő kutatásokat folytató egyetemi tanszék (*Tokió, Oszaka és Nagoja*) mellé; végül bevettek három biotechnikai céget is (*Dainippon, Ajinomoto és Tanabe*), összesen 3632 közleményt vizsgáltak meg.

A vizsgálat nem várt eredménye: a japán szerzők publikációinak nem kevesebb mint 60%-a *külföldi lapokban* (35% Amerikában, 25% pedig Nyugat-Európában) jelenik meg. Emellett a japánok Európában is, az USA-ban is a harmadik helyen állnak a publikálók között (Európában a britek és az amerikaiak, az USA-ban az amerikaiak és a kanadaiak előzik meg őket).

Felvetődött, hogy ha igen kiterjedt is a japánok publikációs exportja, a legjobb közleményeket esetleg maguknak tartják meg. A hivatkozások elemzése azonban ezt a lehetőséget is kizárta. A legmagasabb idézettséget az amerikai folyóiratokban közölt japán közlemények érték el, ezután a nyugat-európai lapokban megjelent cikkek következtek, és csak harmadsorban a japán lapok közleményei.

A kapott adatok alapján a japánok *publikációs stratégiája* – félig tréfásan – így foglalható össze:

- ▶ "törj a csúcsra – ez általában Amerika";
- ▶ "ha Európa, akkor Nyugat-Európa";
- ▶ "nem kell, hogy a tiéd legyen a bolt, ha hasznot akarsz húzni az áruk eladásából".

Végül a könyvtárosoknak szóló gyakorlati tanácsok: amennyire csak lehet, ragaszkodni kell a magas idézettségű amerikai és nyugat-európai folyóiratokhoz; a legfontosabb japán lapokat legfeljebb a szocialista és a fejlődő országok folyóiratainak rovására érdemes beszerezni; a japán lapokra való további előfizetésekhez az idézettségi adatokra kell támaszkodni (esetleg helyi kutatások formájában is).

/STANKUS, T.–ROSSEEL, K.–LITTLEFIELD, W. C.: Is the best Japanese science in western journals? = *The Serials Librarian*, 14. köt. 1–2. sz. 1988. p. 95–107./

(Mándy Gábor)